Maria Westerman
erityisasiantuntija
ympäristöministeriö
11.4.2024

Luontodirektiivin tarkistaminen suden ja muiden suurpetojen suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen (E 17/2024 vp)

Perusta ennakkovaikuttamiselle ja Suomen kannalle

Perustuen vuonna 2023 julkaistuun syväanalyysiin suden tilanteesta EU:ssa, komissio antoi 20.12.2023 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi EU:n kannan muodostamiseksi koskien Bernin sopimuksen liitteiden II ja III muuttamista. Ehdotuksen mukaan susi siirrettäisiin Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit). Jos ehdotus toteutuu Bernin sopimuksessa, komission toteaa ehdotuksessaan, että luontodirektiivin muuttaminen voisi olla mahdollista siten, että susi siirrettäisiin luontodirektiivin liitteestä IV (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen V (suojellut lajit).

Luontodirektiivin liitteiden muutos suden osalta perustuu liitteiden muuttamismenettelyä koskevaan luontodirektiivin 19 artiklaan, jonka mukaan neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset tämän direktiivin liitteen IV mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen. Luontodirektiivin liitteitä ei siten ole tarkoitettu pysyviksi, vaan komission tulisi tarkastella niitä dynaamisesti peilaten ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon kunkin lajin osalta. Tämä koskee niin tiukasti suojeltuja lajeja, jotka eivät enää tarvitse tiukkaa suojelua (kuten karhu ja ilves Suomessa), kuin muun muassa uhanalaistuneita lajeja, jotka tarvitsevat tiukkaa suojelua suotuisan suojelun tason varmistamiseksi (kuten ahma ja metsäpeura Suomessa).

Susi ja karhu säilyisivät siirron myötä edelleen suojeltuna ja luontodirektiivin edellyttämän raportoinnin alaisuudessa, mutta ongelmien ratkaiseminen jäsenvaltion tasolla olisi siirron myötä joustavampaa.

Suomen kanta

Valtioneuvosto on linjannut E-kirjeessä (E 58/2023 vp) Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, että Suomi edistää suurpetoja, erityisesti sutta, koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa. Hallitusohjelman mukaisesti suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestokyvyn. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen (EK

41/2022 vp — KAA 4/2020 vp) mukaisesti. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee liitteiden muuttamistarvetta tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa luontodirektiivin 19 artiklan edellyttämällä tavalla. Suomi kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista ja pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta.

Suomi katsoo myös, että komission tulisi suden ohella arvioida muiden suurpetokantojen – kuten esimerkiksi Suomen suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan – suojelutarvetta.

Komission ehdotus EU:n kannaksi Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (Bernin sopimus) pysyvän komitean 44. kokouksessa suden (*Canis lupus*) suojelun osalta (E 18/2024 vp)

Komission ehdotus

Perustuen vuonna 2023 julkaistuun syväanalyysiin suden tilanteesta EU:ssa, komissio antoi 20.12.2023 ehdotuksensa neuvoston päätökseksi EU:n kannan muodostamiseksi koskien Bernin sopimuksen liitteiden II ja III muuttamista. Ehdotuksen mukaan susi siirrettäisiin Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit). Asiasta on tarkoitus päättää Bernin sopimuksen pysyvän komitean 44. kokouksessa Strasbourgissa 2.-6.12.2024. Jotta Bernin sopimuksen muutos tulisi voimaan, vaaditaan määräenemmistö pysyvän komitean jäsenistä.

Perusta komission ehdotukselle ja Suomen kannalle

Komission ehdotus perustuu vuonna 2023 julkaistuun syväanalyysiin suden tilanteesta EU:ssa ja suden kannan tilan nykyisiin kehityssuuntauksiin EU:ssa. Bernin sopimuksen toiminnan ja toimeenpanon kannalta on oleellista, että liitteitä muutetaan tuoreimman tiedon mukaiseksi, jotta kansainvälisten suojelutoimien taso on perusteltu ja että kansallisesti on

tarpeeksi joustoa ja liikkumavaraa susien aiheuttamien sosioekonomisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Suomessa susi on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi lajiksi vuoden 2019 kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuusarvioinnissa. On kuitenkin samalla huomioitava, että Suomen susikannan tilanne on kuitenkin eri puolilla Suomea erilainen ja kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2017. Erityisesti kanta on kasvanut lounaisessa ja läntisessä Suomessa, jossa myös ihmisasutus on tiheämpää kuin itäisessä Suomessa.

Susi säilyisi siirron myötä edelleen suojeltuna ja luontodirektiivin edellyttämän raportoinnin alla, mutta ongelmien ratkaiseminen jäsenvaltion tasolla olisi siirron myötä joustavampaa.

Jos ehdotus toteutuu Bernin sopimuksessa, luontodirektiivin muuttaminen voisi komission ehdotuksen mukaan olla mahdollista siten, että susi siirrettäisiin luontodirektiivin liitteestä IV (tiukasti suojellut lajit) liitteeseen V (suojellut lajit).

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaisesti suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestokyvyn. Lisäksi hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus mahdollistaa sellaisten lajien metsästyksen ja hyödyntämisen, joiden kanta on riittävän vahva ja joista on haittaa luonnolle ja ihmisille.

Valtioneuvosto on linjannut E-kirjeessä (E 58/2023 vp) Suomen avaintavoitteet EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi, että Suomi edistää suurpetoja, erityisesti sutta, koskevan sääntelyn kehittämistä vastaamaan paremmin kantojen nykyistä tilaa. Jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen (EK 41/2022 vp — KAA 4/2020 vp) mukaisesti.

Suomi tukee komission ehdotusta EU:n kannaksi suden siirtämiseksi Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit).